

СИСТЕМА ПІДГОТОВКИ МЕНЕДЖЕРІВ З ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ В РИНКОВИХ УМОВАХ

Гонтарук Олександр

Національний університет фізичного виховання і спорту України

Анотації:

У статті досліджується проблема удосконалення державної політики України у сфері фізичної культури і спорту, роль державно-приватного партнерства в умовах ринку. Особлива увага приділена аналізу здійснення першочергових завдань щодо формування сприятливих умов розвитку фізкультурно-спортивного руху та запропоновано шляхи їх застосування в Україні.

The problems improvement of public policy of Ukraine in the field of physical training and sport, role of public-private partnership in the conditions of market are investigational in the article. Realization first-priority tasks are analyze to forming of favorable terms for development of athletic-sporting movement and presents the ways of their application in Ukrainian.

В статье исследованы проблемы усовершенствования государственной политики Украины в сфере физической культуры и спорта, роль государственно-частного партнерства в условиях рынка. Особенное внимание уделяется анализу реализации первоочередных заданий относительно формирования благоприятных условий развития физкультурно-спортивного движения и представлены пути их применения в Украине.

Ключові слова:

державно-приватне партнерство, інновації, менеджер, управління, фізична культура, спорт, державна політика.

public-private partnerships, innovation, manager, management, physical culture, sport, public policy.

государственно-частное партнерство, инновации, менеджер, управление, физическая культура, спорт, государственная политика.

Постановка проблеми. Сучасні виклики вимагають ґрунтовного дослідження процесів соціально-економічного реформування інституційних відносин держави на перехідному етапі до ринку. Реалізація ринкових практик в умовах імплементації Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, наближення до стандартів розвинених країн потребує створення нової моделі управління сферою фізичної культури і спорту [1].

На перехідному етапі розв'язання проблеми реформування системи підготовки менеджерів/управлінців у контексті розвитку державно-приватного партнерства (ДПП) є актуальним та вимагає переосмислення інтегративних економічних, соціальних, педагогічних, організаційних та нормативно-правових факторів, що ефективно взаємодіють між собою.

Необхідність ефективної системи підготовки менеджерів/управлінців зумовлена також реформуванням сфери фізичної культури і спорту, що нині здійснюється, зокрема щодо

IV. НАУКОВИЙ НАПРЯМ

автономії спорту шляхом передачі частини повноважень держави національним федераціям з різних видів спорту. Зокрема, відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 05.08.2015 № 573 запроваджено пілотний проект, яким 6 громадським інституціям фізкультурно-спортивного спрямування (федераціям: важкої атлетики; легкої атлетики; зі стрибків у воду; баскетболу; хокею з шайбою та хокею на траві) надано право забезпечувати організацію і проведення спортивних заходів з використанням державних коштів [2, 3].

Аналіз зарубіжної і вітчизняної літератури свідчить про те, що значна увага приділяється дослідженню проблем інституціональних відносин між державою і приватним сектором, розвитку ДПП, формування соціального партнерства, розвитку інфраструктури в умовах ринку. Дослідженням сучасних проблем і перспективами реформування економіки України ґрунтовно займалися О. Амоша (2009), С. Рибак (2011), В. Вишневський (2011), А. Гриценко (2011), В. Геєць (2010 – 2012), К. Павлюк (2013 – 2014), І. Запатріна (2011 – 2015) та ін.

Проблеми взаємодії держави і бізнесу у сфері фізичної культури і спорту глибоко аналізувалися у працях таких вчених, як Ю. Мічуда (2007 – 2008), М. Дутчак (2009), М. Авксентьев (2010), С. Гриценко (2011), Е. Зусман (2011), А. Сорокін (2012), О. Левковець (2012), О. Петрікова (2013), Б. Бояринцев (2014), В. Джуха (2014) та ін. Дослідження вчених вміщують багато важливих наукових положень стосовно функціонування та розвитку сфери фізичної культури і спорту в умовах перехідних соціально-економічних систем, формування партнерства між державою і приватним сектором.

Зв'язок із науковими програмами або практичними завданнями

Дослідження здійснено в рамках наукової теми "Теоретичні та прикладні аспекти підприємництва у сучасному спорті" Плану НДР Національного університету фізичного виховання і спорту України на 2016-2020 роки (№ державної реєстрації 0116U001622).

Мета дослідження – визначення теоретичних засад функціонування системи підготовки менеджерів у сфері фізичної культури і спорту в контексті розвитку державно-приватного партнерства в Україні.

Завдання дослідження:

- проаналізувати особливості функціонування та розвитку сфери фізичної культури і спорту у процесі підготовки спеціалістів зі спортивного менеджменту в контексті реалізації ДПП в умовах ринкових перетворень;
- дослідити проблеми формування та реалізації системи підготовки менеджерів/управлінців у сфері фізичної культури і спорту у процесі розвитку ДПП;
- розробити практичні рекомендації щодо забезпечення подальшої інтеграції сфери фізичної культури і спорту в Україні у систему ринкових відносин.

Методи дослідження. У процесі виконання роботи були використані такі методи дослідження: метод системного аналізу; метод поєднання логічного та історичного аналізу розвитку соціально-економічних відносин у сфері фізичної культури і спорту; аналіз наукової літератури та документів, що характеризують функціонування та розвиток фізичної культури і спорту в системі ринкових відносин, зокрема вплив та наслідки ДПП; метод порівняння та зіставлення; статистичні методи аналізу.

Результати дослідження та їх обговорення. Розвиток фізкультурно-спортивного руху в ринкових умовах неможливий без фахово підготовлених, компетентних менеджерів, які здійснюватимуть на професійній основі свою діяльність забезпечують активізацію інноваційної активності, формування ефективної інвестиційної політики та соціальної інфраструктури в країні, розвиток видів спорту та фізкультурно-спортивних послуг тощо.

IV. НАУКОВИЙ НАПРЯМ

За Міжнародною стандартною класифікацією професій 2008 року (International Standard Classification of Occupations 2008 – ISCO-2008) "Менеджери (керівники)" (Managers) планують, спрямовують, координують та оцінюють всебічну діяльність підприємств, урядових структур та інших організацій або організаційних одиниць, які є у їхньому складі, а також формулюють і аналізують їх політику, нормативні акти, правила й настанови.

Отже менеджер з адміністративної діяльності здійснює керівництво діяльністю адміністративної служби інституції та несе персональну відповідальність перед керівництвом за виконання покладених на нього обов'язків. Він також розподіляє обов'язки між структурними підрозділами служби або її працівниками, спрямовує, координує та контролює їх роботу.

Проаналізуємо нинішній стан системи підготовки менеджерів з фізичної культури і спорту та їх роль у розвитку інституційних відносин партнерства держави і приватного сектора у ринкових умовах.

В Україні станом на 1 вересня 2016 року згідно статистичних даних функціонує 1369 дитячо-юнацьких спортивних шкіл різної форми власності та підпорядкування, у яких навчаються 495,7 тис. вихованців (12 % учнівської молоді у віці від 6 до 18 років). Навчально-тренувальний процес у спортивних школах забезпечують 18,7 тис. тренерів-викладачів, з них 11,5 тис. (61,3 %) – штатні працівники. 64,2 % вихованців спортивних шкіл займаються у групах початкової підготовки, у групах базової підготовки – 33,1 %. Проте, спортом вищих досягнень займається лише 2,7 %.

За результатами Ігор XXXI Олімпіади в Ріо-де-Жанейро, на яких національна збірна команда України була представлена 206 спортсменами у 27 видах спорту та спортивних дисциплінах, та у неофіційному заліку посіла загальнокомандне 31 місце. Спортсмени України з 7 літніх олімпійських видів спорту не були представлені на Олімпійських іграх, зокрема таких як баскетбол, гандбол, водне поло, волейбол, футбол, тхеквондо, а спортсмени з 8 видів спорту не увійшли у шістку кращих спортсменів (бадмінтон, велоспорт-маунтенбайк та велоспорт-шосе, веслувальний слалом, кінний спорт, стрибки на батуті, стрільба з лука, теніс, теніс настільний). Україна вперше була представлена однією спортсменкою у веслувальному слаломі, яка здобула лише 12 місце.

Крім матеріально-технічної бази, яка значно нижча реальних потреб населення, її технічного стану та умов утримання, значне погіршення результатів відбулося через кризу системи менеджменту та управління щодо реалізації пріоритетних політик у сфері фізичної культури і спорту, зокрема незадовільне використання сучасних досягнень науки та медицини для планової підготовки спортсменів шляхом залучення фахівців відповідних провідних науково-дослідних установ.

Відповідно до Порядку проведення експерименту щодо залучення Міністерством молоді та спорту України національних спортивних федерацій з окремих олімпійських видів спорту до організації і проведення спортивних заходів національні спортивні федерації з окремих олімпійських видів спорту (далі - федерації) забезпечують організацію і проведення спортивних заходів з відповідних видів спорту, включених до Єдиного календарного плану фізкультурно-оздоровчих та спортивних заходів на відповідний рік (навчально-тренувальні збори національних збірних команд на території України та за кордоном, всеукраїнські та міжнародні спортивні змагання, що проводяться на території України, забезпечення участі національних збірних команд у зазначених міжнародних змаганнях, що проводяться на території України та за кордоном) [2].

З цією метою федерації самостійно:

IV. НАУКОВИЙ НАПРЯМ

☐ видають власні розпорядчі документи та затверджують кошториси спортивних заходів;

☐ затверджують списки учасників навчально-тренувальних зборів;

☐ затверджують списки суддів всеукраїнських спортивних змагань;

☐ комплектують склад офіційних делегацій;

☐ забезпечують організаційне супроводження спортивних заходів.

Державне управління фізичною культурою і спортом здійснюється Міністерством молоді та спорту України, що забезпечує формування та реалізацію державної політики у сфері фізичної культури та спорту за сприяння інших органів державної влади та органів місцевого самоврядування.

Зауважимо, що зазначене міністерство бере участь лише на етапі підготовки, перепідготовки та підвищенні кваліфікації кадрів, які вже залучені до діяльності у сфері фізичної культури і спорту, а у проведенні експерименту кваліфіковані спеціалісти, менеджери не залучаються, що, у свою чергу, призводить до порушення управлінської складової в реалізації державної політики у сфері фізичної культури та спорту, зокрема у підготовці та забезпеченні участі національних збірних команд з різних видів спорту у міжнародних змаганнях.

Водночас за підготовку спеціалістів сфери фізичної культури і спорту відповідає Міністерство освіти і науки України, що створює умови для здобуття громадянами відповідної освіти. Ця підготовка фахівців здійснюється за напрямом "Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини" (таблиця 1).

Таблиця 1

Кількість підготовлених спеціалістів за напрямом «Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини»

Спеціальність	Освіта	Кількість ВНЗ	Підготовлено у 2014/2015 н.р.	Підготовлено у 2015/2016 н.р.
Фізичне виховання	магістр	34	740	1061
Спорт	магістр	10	335	472
Здоров'я людини	магістр	4	18	23
Фізична реабілітація	магістр	22	509	672
Фітнес та рекреація	магістр	5	68	85
Всього:		39	1670	2313
Фізичне виховання	бакалавр	41	1232	13500
Спорт	бакалавр	17	554	4895
Здоров'я людини	бакалавр	43	726	9135
Всього:		59	2512	27530

Як видно з таблиці 1, станом на червень 2016 року підготовку спеціалістів за цим напрямом здійснюють 59 вищих навчальних закладів (далі – ВНЗ).

Підготовка спеціалістів здійснюється ступенево. Так у 12 спеціалізованих навчальних закладах спортивного профілю 1942 студента (у 2015 році підготовлено 432 особи) здобули освіту молодшого спеціаліста, у 59 ВНЗ 27530 студентів (підготовлено у 2015 році 2512 особи) здобували освіту бакалавр, у 44 ВНЗ 2807 студента (підготовлено у 2015 році 2963 особи) здобували освіту спеціаліста, у 39 ВНЗ 2313 студента (підготовлено у 2015 році 1670 особи) здобували освіту магістр.

IV. НАУКОВИЙ НАПРЯМ

Система підготовки спеціалістів забезпечується спеціалізованими ВНЗ спортивного профілю, провідними серед яких є Національний університет фізичного виховання і спорту, Львівський державний університет фізичної культури, Харківська державна академія фізичної культури, Дніпропетровський державний інститут фізичної культури і спорту.

Крім того 46 вищі навчальні заклади готують фахівців за спеціальністю "Управління навчальним закладом", в яких у 2014/2015 навчальному році випущено 1025 осіб, у 2015/2016 н.р. – 1557 осіб.

Розподіл освітнього рівня за спеціальностями у ВНЗ наступний:

1. Бакалавр, Здоров'я людини – 56 ВНЗ;
2. Бакалавр, Спорт – 17 ВНЗ;
3. Бакалавр, Фізичне виховання – 48 ВНЗ;
4. Магістр, Здоров'я людини – 5 ВНЗ;
5. Магістр, Спорт – 10 ВНЗ;
6. Магістр, Фізична реабілітація – 27 ВНЗ;
7. Магістр, Фізичне виховання – 35 ВНЗ;
8. Магістр, Фітнес та рекреація – 6 ВНЗ;
9. Магістр, Управління навчальним закладом – 44 ВНЗ.

Нині важливим завданням у підготовці менеджерів та працевлаштуванні за фахом є формування їхньої конкурентоспроможності в умовах ринку.

Як відомо, конкурентоспроможність спеціаліста залежить від зовнішніх та внутрішніх факторів. До зовнішніх факторів відносяться соціально-економічні чинники, рівень розвитку інфраструктури, потреба у спеціалістах на ринку праці, відповідність фахової підготовки, отриманої у ВНЗ, освітнім стандартам провідних країн світу; до внутрішніх факторів – мотивація, ставлення студента до своєї майбутньої професії впродовж навчання у вузі, його професійна компетентність, орієнтація на професійну самореалізацію [4].

Розглянемо технологічний процес підготовки менеджерів у сфері фізичної культури і спорту з урахуванням розвитку державно-приватного партнерства (далі – ДПП).

На підставі аналізу теоретико-методологічних положень щодо підготовки менеджерів/управлінців, а також основ взаємодії державних і недержавних інституцій в процесі реалізації державної політики України у сфері фізичної культури і спорту пропонується модель підготовки менеджерів (Рис. 1). Зазначена модель враховує принципи поетапного формування у спеціалістів знань та умінь у проведенні менеджменту.

На першому етапі ринок диктує суб'єктам реалізації політик (проектів) у сфері фізичної культури і спорту потребу у підготовці менеджерів/управлінців, які відповідно до кон'юнктури ринку мають бути здатними забезпечити виконання поставлених завдань.

IV. НАУКОВИЙ НАПРЯМ

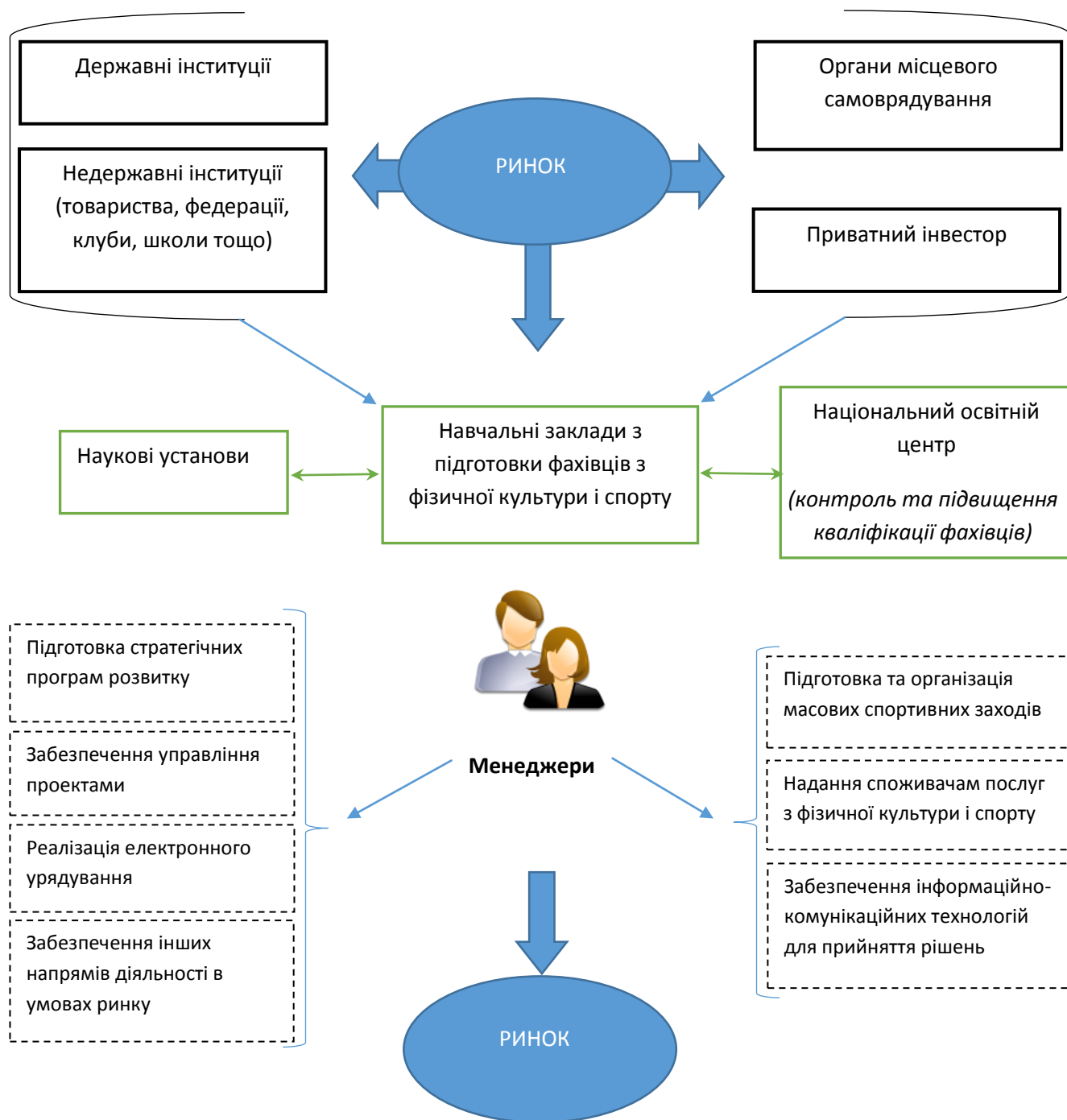

Рис. 1. Модель підготовки менеджерів у сфері фізичної культури і спорту в умовах ринку

На другому етапі ВНЗ з підготовки спеціалістів з фізичної культури і спорту визначаються навчальні цілі, методи і форми. Важливим чинником у навчальному процесі є взаємозв'язок із науковими установами та національним освітнім центром (з повноваженнями контролю та підвищення кваліфікації менеджерів/управлінців).

Підготовка менеджерів здійснюється на основі:

- систематизації знань, необхідних для розробки, реалізації спортивних проектів та їх впровадження із забезпеченням моніторингу та оцінки отриманих результатів;

IV. НАУКОВИЙ НАПРЯМ

- отримання знань для застосування та підготовки нормативно-правових актів вимогам менеджерської діяльності з інструментарієм і процедурами виконання спортивних проектів;
- розширення та актуалізація знань з управління проектами у сфері фізичної культури і спорту та застосування їх в процесі інтеграції проектної діяльності на ринку;
- використання SWOT-аналізу реалізації проекту.

На третьому етапі підготовка менеджерів спрямована на застосування практик у своїй діяльності, зокрема спеціалісти з отриманими знаннями і вміннями мають:

- організовувати й управляти наявними комунікаціями, виконувати вимоги щодо ефективної організації діяльності персоналу;
- управляти ресурсами і витратами спортивних проектів;
- стосовно прийняття ефективних управлінських рішень з урахуванням досягнутих результатів та кон'юнктури ринку.

На останньому етапі підготовки менеджерів має стати їх участь у реалізації політик, спрямованих на поширення науково-технічної творчості, інноваційної діяльності, розроблення стратегій і програм розвитку, а також в управлінні спортивними проектами, організації масових фізкультурно-спортивних заходів, створення відповідної інфраструктури тощо. Це у свою чергу впливатиме на розвиток ДПП, розширення ринку фізичної культури і спорту в умовах зростаючої міжнародної конкуренції [5].

Підготовка менеджерів має задовольнити потреби особистості, суспільства і держави у спеціалістах, орієнтованих на сучасні методи освіти і виховання людини, патріотизму, утвердження здорового способу життя, вдосконалення професійної підготовки спортсменів високої кваліфікації з отриманням фаху тренера-викладача, спортивного менеджера, підготовки експертів відповідного профілю тощо.

Розвиток ринку фізкультурно-спортивних послуг, перетворення їх у товар залежатиме від підготовки спеціалістів, які спроможні здійснювати освітню і спортивно-оздоровчу діяльність на високому професійному рівні.

Україна володіє значним рекреаційним потенціалом. Для забезпечення функціонування на ринку санаторіїв, оздоровчих центрів, профілакторіїв, мережі лікувальних установ, спортивно-фізкультурних закладів і організацій, а також дитячих спеціалізованих лікувально-оздоровчих шкіл та інтернатів потрібні спеціально підготовлені педагоги, інструктори з фізкультури, вчителі фізкультури, методисти з фізичного виховання тощо.

Важливим у підготовці менеджерів у сфері фізичної культури і спорту є те, що навчальний заклад повинен спрямовувати маркетингову діяльність на вивчення потреб ринку фізичної культури і спорту, ринку освіти та ринку праці.

Ринок фізичної культури і спорту реагуватиме на гарантований навчальним закладом рівень знань, вмінь і навичок підготовленого менеджера, його здатність якісно реалізувати отримані знання на практиці.

Навчальний заклад має забезпечити комплексний підхід до управління навчально-виховним процесом підготовки менеджерів, враховуючи різні форми навчання, такі як проведення практик у державних інституціях, спортивних федераціях, клубах різних форм власності з перспективою подальшого стажування; здійснення експертних опитувань серед топ-менеджерів організацій та установ, на яких тимчасово найняті або працюють менеджери; проведення щорічних презентацій та організація участі представників зацікавлених представників на ринку фізичної культури і спорту тощо.

У процесі діяльності менеджера забезпечується систематичне професійне навчання з управління людськими ресурсами, навчання з організації проектної роботи, з Е-урядування

IV. НАУКОВИЙ НАПРЯМ

здійснення менеджменту, навчання та підвищення кваліфікації з пріоритетних напрямів діяльності відповідно до розвитку сучасних практик й теорії управління, потреб ДПП [6].

У своїй професійній діяльності менеджер користується такими функціями, як:

- ☐ планування процесу (визначення цілей та завдань, які потрібно вирішити для досягнення таких цілей, встановлення строків їх виконання);
- ☐ розпорядча (організація процесу реалізації своїх рішень до підпорядкованих працівників);
- ☐ організації процесу (систематизація роботи підпорядкованих працівників, розподіл між ними відповідних обов'язків, визначення пріоритетності завдань);
- ☐ мотиваційна (створення умов, які спонукають працівників якісно виконувати свої обов'язки);
- ☐ контролю процесу (моніторинг здійснення процесу, контроль за своєчасним та якісним виконанням підлеглими працівниками своїх обов'язків, коригування їх дій).

Таким чином, існуюча система підготовки менеджерів з фізичної культури і спорту потребує удосконалення в ринкових умовах.

Запропонована модель підготовки менеджерів/управлінців має створювати умови для пошуку творчих людей з лідерськими якостями, які здатні досягати ефективних результатів при вирішенні першочергових завдань для держави та забезпечують розвиток ДПП в умовах ринку.

Розроблена модель є основою для функціонування прозорої системи відбору менеджерів, розробки та впровадження нових знань в освітній системі, розвитку здібностей до менеджменту, формування менеджерів як управлінців на практиках відповідно до майбутньої посади керівника, функціонування системи контролю та звітності за діяльністю менеджерів і управлінців.

Система підготовки менеджерів/управлінців, інтегрована у механізм проведення експерименту щодо залучення національних спортивних федерацій з окремих олімпійських видів спорту до організації і проведення спортивних заходів, спрямована на ефективне забезпечення підготовки спортсменів національних збірних команд з відповідних видів спорту та покращить результати їх участі у спортивних змаганнях всеукраїнського та міжнародного рівня.

Висновки

Управлінська система у сфері фізичної культури і спорту в контексті ДПП в Україні визначає соціально-економічну динаміку розвитку держави, професійний рівень підготовки та діяльності менеджерів/управлінців у процесі реалізації фізкультурно-спортивних проектів. Управління поєднує процеси стратегічного планування, контролю і мотивації, зокрема стратегічне планування як процес прийняття управлінських рішень має бути адаптоване до умов внутрішнього та зовнішнього ринкового середовища.

На сьогодні важливим є створення ефективної системи підготовки менеджерів. При цьому необхідним є вироблення та впровадження критеріїв оцінки результативності менеджерської діяльності в умовах динамічного й глобального ринкового простору.

Покращення професійної підготовки менеджерів у сфері фізичної культури і спорту в ринкових умовах вимагає комплексного підходу. Ринок диктує потреби навчальним закладам здійснювати маркетингові заходи для просування кінцевого продукту.

Фахова підготовка отримання додаткових знань з управління персоналом має бути обов'язковою для менеджерів при призначенні на керівні (відповідальні) посади усіх рівнів.

При розвитку ДПП підготовка менеджерів/управлінців вимагає опанування сучасними освітніми технологіями.

IV. НАУКОВИЙ НАПРЯМ

На кінцевий продукт при підготовці менеджерів у сфері фізичної культури та спорту впливатимуть наступні чинники:

- некомпетентність або невідповідність посаді управлінського рівня менеджера, що зумовлює невиконання договірних умов з учасників фізкультурно-спортивного руху, ДПП;
- невідповідність наявного рівня професійної підготовки менеджера, його адаптації вимогам ринку під час соціально-економічних змін;
- відсутність або недосконалість інформаційно-комунікативного забезпечення діяльності менеджера;
- неможливість оперативного прийняття рішення або невідповідність прийнятих рішень менеджером відповідно до його професійної підготовки;
- відсутність системи контролю за діяльністю менеджера;
- забезпечення згідно вимог ринку належного рівня матеріально-технічної бази, науково-методичного контенту навчальних закладів у процесі підготовки менеджерів/управлінців.

Таким чином, в умовах ринкової економіки управління сфери фізичної культури і спорту потребує комплексного реформування, зміни існуючої системи підготовки менеджерів/управлінців, утвердження її визначальної ролі і функцій у процесі реалізації проектів ДПП. Управлінська система на місцевому рівні повинна оцінювати потенціал фізкультурно-спортивного руху. Для підвищення ефективності діяльності менеджерів/управлінців слід удосконалити систему підготовки та встановити уніфіковану модель освітнього процесу, а також виробити та впровадити критерії оцінки результативності менеджерської діяльності в умовах динамічного й глобального ринкового простору.

Література:

1. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 17.09.2014 № 847 «Про імплементацію Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони»: [Електронний ресурс] : Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/847-2014-%D1%80>.
2. Постанова Кабінету Міністрів України "Про проведення експерименту щодо залучення Міністерством молоді та спорту національних спортивних федерацій з окремих олімпійських видів спорту до організації і проведення спортивних заходів та внесення змін до постанов Кабінету Міністрів України від 8 липня 2009 р. № 695 і від 29 лютого 2012 р. № 152" від 5 серпня 2015 року № 573: [Електронний ресурс] : Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/573-2015-%D0%BF/para40#n40>.
3. Постанова Кабінету Міністрів України "Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України, пов'язаних з проведенням спортивних заходів" від 2 березня 2016 року № 196: [Електронний ресурс] : Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/196-2016-%D0%BF>.
4. Завацкая Л.А. Образование, как фактор обеспечения конкурентоспособности государства спорту / Л.А. Завацкая // Актуальные проблемы современности: сборник научных статей. - М.: Национальный институт бизнеса, 2008. - С. 274-280.
5. Гонтарук А.Н. Современные технологии подготовки менеджеров в сфере физической культуры и спорта при государственно-частном партнерстве // Материалы национальной конференции с международным участием "Образовательные технологии 2015" 6–8 сентября 2015 года, г. Каварна, Болгария. – 2015. – Т 30. – С.54-58.
6. Гонтарук О.М. Проблеми реалізації державно-приватного партнерства у сфері фізичної культури і спорту // Актуальні проблеми фізичної культури і спорту. – 2015. – № 34 (2). – С.31-35.